

2018-2021

Kuopion kaupunki

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma

Ympäristö- ja rakennuslautakunta
18.1.2018

Johdanto

Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta on kunnan ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomainen Kuopion ja Suonenjoen kaupunkien alueilla. Lautakunnan alaisuudessa toimii alueelliset ympäristönsuojelupalvelut, jolle lautakunta on delegoinut valtaansa monissa ympäristönsuojeluun liittyvissä lupa- ja valvonta-asioissa. Ympäristönsuojelupalveluja myydään myös Rautavaaran kunnalle, jolla on kuitenkin oma lautakunta. Tämä valvontasuunnitelma ei käsittele Rautavaaran kunnan ympäristönsuojelun valvontaa.

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen valvontasuunnitelma, joka koskee ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, jonka lautakunta hyväksyy kerran valtuustokaudessa. Valvontasuunnitelmaan voidaan liittää myös muiden säädösten mukaiset valvontatehtävät.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja tarkastustiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Valvontasuunnitelmassa esitetään riskinarvioinnin perusteet ja kuvataan, kuinka riskinarviointi ohjaa valvontaohjelman laatimista. Tarkemmin ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastukset ja muu säännöllinen valvonta kuvataan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vuosittain laatimassa valvontaohjelmassa. Yksityiskohmainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen määräaikaistarkastuksista ja muusta valvontaohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on toimia yleisenä valvontaviranomaisena ja tehdä yleisen edun valvontaa ympäristölainsäädännön mukaisesti. Merkittävässä asemassa valvonnassa on ympäristönsuojelun erityislakien mukaisten lupien ja päätösten valvonta. Lisäksi valvonta kohdistuu erityisesti ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla annettujen valtioneuvoston asetusten ja päätösten noudattamiseen.

Valvontasuunnitelmalla pyritään kehittämään alueellisten ympäristönsuojelupalvelujen valvontatoiminnan suunnitelmallisuutta ja parantamaan valvonnan yhteydessä tuotettavan ympäristötiedon laatua ja saatavuutta. Suunnitelmallisen valvonnan avulla voidaan myös yleisesti edistää ympäristönsuojelun valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista.

Alueellisten ympäristönsuojelupalvelujen tavoitteena on, että sen tekemä valvonta on mahdollisimman suunnitelmallista, riittävää ja avointa. Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut noudattaa valvontakäytännössään voimassa olevaa lainsäädäntöä ja ympäristöhallinnon asiasta antamia ohjeita. Omat toimintatapaohjeet tukevat valvontatoimenpiteitä.

Tähän ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan on kirjattu ympäristölupavervollisten laitosten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastusten ja muiden säännöllisten valvontatoimenpiteiden perusteet. Suunnitelma kattaa myös muiden ympäristöriskiä aiheuttavien toimintojen valvonnan ja valvontaan liittyvän toiminnan suunnittelun, joissa valvontaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

2. Kuopion ja Suonenjoen ympäristöolosuhteet

Kuopiossa on noin 118 000 ja Suonenjoella noin 7 400 asukasta. Kuopio on Itä-Suomen suurin väestökeskus. Noin 90 % väestöstä asuu melko tiiviisti rakennetulla keskeisellä kaupunkialueella. Kuopiossa on lisäksi kuntakeskuksia ja muita taajamia, joista suurimmat ovat Nilsä, Juankoski, Muuruvesi, Karttula, Maaninka, Vehmersalmi, Riistavesi ja Kurkimäki. Muutoin alue on maa- ja metsätalousvaltaista haja-asutusaluetta, jota leimaavat lukuisat suuremmat ja pienemmät vesistöt. Suonenjoella on kaksi päätaajamaa: Suonenjoen keskusta ja Iisvesi. Kuopion seudulle on lisäksi ominaista runsas loma-asutus.

Kuopion ja Suonenjoen alueilla on runsaasti maa- ja metsätaloutta. Tärkeimmät teollisuuden alat ovat metsä-, metalli- ja elintarviketeollisuus. Myös taajamien energiantuotanto on merkittävä ympäristön kuormittaja. Haja-asutusalueilla on runsaasti maainesten ottoa.

Ympäristövaikutuksille herkkiä alueita ovat taajamien asutusalueiden lisäksi lukuisat pohjavesialueet, vesistöjen ranta-alueet sekä luonnonsuojelualueet.

3. Valvontaa ohjaavat säädökset

Lautakunnan toimivaltaan kuuluvat lupa- ja ilmoitusmenettelyt määräytyvät ympäristönsuojelun erityislainsäädännön, kaupungin hallintosäännön ja palvelualueen toimintasäännön perusteella. Lupa- ja ilmoitusmenettelyt ovat pääosin ns. ennakkovalvontaa, joskin valvontaan sisältyy myös jälkivalvonnan elementtejä.

Kuopion kaupungin alueelliset ympäristönsuojelupalvelut valvoo lupa- ja ilmoituspäätöksiä. Lisäksi alueellisilla ympäristönsuojelupalveluilla on oikeus valvoa valtion aluehallintoviraston (AVI) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) myöntämiä lupia ja ilmoituspäätöksiä.

Valvontatoimintaa ohjaavat lisäksi jälkivalvonnan piiriin kuuluvat säädökset (normiohjaus). Ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla on annettu lukuisa joukko valtioneuvoston asetuksia ja päätöksiä, joilla on täsmennetty ympäristönsuojelun vaatimustasoa mm. erilaisten päästöjen ja ympäristön tilan osalta. Osa valtioneuvoston asetuksista on sitovia. Erityisesti niihin voi kohdistua jälkivalvontaa.

4. Riskinarviointi

A. ympäristölupavervolliset ja rekisteröidyt kohteet

Ympäristölupavervollisten ja rekisteröityjen kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin, jossa on otettu huomioon sekä toiminnasta että sijainnista

aiheutuvat riskit. Riskillä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa sekä päästöistä aiheutuvaa terveyshaittaa. Riskin merkittävyyteen vaikuttaa sen toteutumisen todennäköisyys ja siitä aiheutuvan seurauksen vakavuus.

Valvontakohteiden riskinarviointi tehdään kolmivaiheisena

- toimialakohtaiset ympäristöriskit
- laitoskohtaiset ympäristöriskit
- laitoskohtaisten ympäristöriskien merkittävyys

Toimialakohtainen riskinarviointi

Toimialakohtaisessa riskinarvioinnissa tunnistetaan toiminnoista aiheutuvat ympäristöriskit. Arvioinnissa käytettävät riskit ovat

- ilmapäästöjen (ml. pöly ja haju) määrä ja laatu,
- melupäästöt ja tärinä,
- viemäriin johdettavien jätevesien määrä ja laatu,
- vesistöön ja maastoon johdettavien jätevesien määrä ja laatu,
- muodostuvien jätteiden määrä ja laatu,
- päästöt maaperään ja pohjaveteen,
- roskaantuminen ja epäsiisteys,
- vaarallisten aineiden määrä sekä
- onnettomuuksien ja häiriöpäästöjen riski.

Riskipisteytyksen perusteella toimialat sijoittuvat riskiluokkiin, joita on neljä.

Asteikko riskeille on 0-3:

0 = ei riskiä, toiminnalla ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia

1 = vähäinen, lyhytaikainen viihtyvyshaitta, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa

2 = kohtalainen, aiheuttaa viihtyvyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa

3 = merkittävä, aiheuttaa vaaraa terveydelle, merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa

Laitoskohtainen riskinarviointi

Laitoskohtaisesti arvioidaan tarkemmin toimintaan liittyviä ympäristöriskejä. Arvioinnissa otetaan huomioon

1. toiminnan sijaintiin liittyvät riskit
 - asutuksen/loma-asutuksen läheisyys
 - vaikutuspiirissä olevat muut herkätkohteet (koulut, sairaalat, luonnonsuojelu- ja virkistysalueet)
 - sijainti tärkeällä pohjavesialueella
 - sijainti vesistön äärellä (ranta-alue, 100 m rantaviivasta)

2. toimintaan liittyvät riskit
- toiminnan laajuus
 - tilat ja laitteet
 - kemikaalien varastointi
 - valvontahistoria
 - o tarkkailujen määrä ja vaativuus
 - o raportoinnin määrä ja vaativuus
 - o lupamääräysten ja säädösten noudattaminen
 - o tapahtuneet onnettomuudet ja poikkeustilanteet
 - o vapaaehtoiset ympäristöjärjestelmät

Laitoskohtainen riskinarviointi tehdään pisteyttämällä **sijaintiin ja toimintaan** liittyvät riskit (0 = ei riskiä, 1 = riski). Tähän pistemäärän lisätään toimialakohtaiset riskipisteet.

Riskiluokkaa tarkastellaan vielä laitoskohtaisen riskimatriisin avulla, jossa arvioidaan kohteen päästöjen todennäköisyyden ja seurausten muodostamaa riskiä. Jos tämä riski poikkeaa pisteytyksellä saadusta riskiluokasta, muutetaan riskimatriisin perusteella riskiluokkaa joko ylös- tai alaspäin. Tällä tavoin tehtävä riskiluokan muutos on perusteltava.

Riskimatriisissa otetaan huomioon

- päästön todennäköisyys
 - päästön todennäköisyys on **pieni**
 - päästön todennäköisyys on **kohtuullinen** (enintään kerran vuodessa)
 - päästön todennäköisyys on **suuri** (useita kertoja vuodessa)
- päästön seurauksen vakavuus
 - päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyvyshaittaa, ei ympäristön pilaantumisvaaraa, **lievä**
 - päästö aiheuttaa viihtyvyshaittaa ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaraa, **kohtalainen**
 - päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja/tai merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa, **vakava**

Riskiluokan määrittäminen matriisin avulla

todennäköisyys	riskiluokka/valvontaluokka		
suuri	III	II	I
kohtuullinen	IV	II	I
pieni	IV	III	II
seuraus	lievä	kohtuullinen vakava	

B. jätehuollon kohteet

Jätehuollon valvontaa priorisoidaan muun muassa seuraavien seikkojen perusteella:

- 1) lainsäädäntömuutosten aiheuttamat valvontatarpeet
- 2) toimialan ympäristöriskialttius ja ympäristöriskien todennäköisyys
- 3) valvontakohteen riskialttius ja riskien todennäköisyys (kokemusperäinen tieto toimijoista)
- 4) mahdollisesti havaitut ongelmat
- 5) muiden viranomaisten, toiminnan harjoittajan itsensä tai ulkopuolisen tahon aloitteesta esitetty valvontatarve.
- 6) normivalvonta yleisesti

Toimialakohtaiset ja muut selvitykset ja kyselyt

Erityisesti toimialoille, joilla on paljon yrityksiä ja kohteita ja jotka eivät ole lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyjen piirissä, voidaan tehdä selvityksiä ja kyselyjä, joiden avulla voidaan arvioida toimiala- ja myös yrityskohtaisesti ympäristönsuojelun ja jätehuollon tilaa ja tasoa. Selvitysten perusteella saadaan aineistoa paitsi yrityskohtaiseen, mutta myös toimialakohtaiseen riskinarviointiin ja otantoihin.

Valvontaohjelmassa voidaan käyttää riskiarvioinnin lisäksi otantamenettelyä. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan pääosin järjestelmällisesti niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon toimialakohtaisen ja laitospohjaisen riskinarvioinnin tulokset.

Otantamenettelyä käytetään jätehuollon ja maatalouden valvontakohteissa. Otanta tehdään riskiperusteisesti. Riskiperusteisessa otannassa otetaan huomioon toiminnan laajuus, ympäristön kuormitus ja valvontahistoria.

5. Valvontaluokat

Riskiluokka I, valvontaluokka I

Ympäristöpäästöillä voi olla terveyteen ja ympäristön tilaan liittyviä merkittäviä seurauksia. Vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Toimintaa on valvottava tiheästi, valvontakäynnit kerran vuodessa.

Riskiluokka II, valvontaluokka II

Ympäristöpäästöillä voi olla viihtyvyyteen ja ympäristöntilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia. Toimintaa on valvottava tavanomaista tiheämmin, valvontakäynnit kerran kolmessa vuodessa.

Riskiluokka III, valvontaluokka III

Ympäristöpäästöillä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Ei aiheuta ympäristön pilaantumista. Toimintaa on valvottava tavanomaisella tiheydellä, kerran viidessä vuodessa.

Riskiluokka IV, valvontaluokka IV

Ympäristöpäästöllä ei juurikaan ole vaikutusta ympäristöön. Toimintaa on valvottava tavanomaista harvemmin, valvontakäynnit kerran kahdeksassa vuodessa tai harvemmin.

6. Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

6.1 Luvanvaraiset (YsL 27 §) ja rekisteröitävät kohteet (YsL 116 §)

Yksi ympäristönsuojelun keskeisistä ohjauskeinoista on ympäristönsuojelulain 27 §:n mukainen ympäristölupa, joka koskee ympäristöä eri tavoin kuormittavia toimintoja. Kuopion ja Suonenjoen alueilla ympäristölupaviranomaisina toimivat Itä-Suomen aluehallintovirasto ja Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta. Toiminnan luvanvaraisuudesta ja ympäristölupaviranomaisten toimivaltajaosta on säädetty ympäristönsuojelulaissa ja ympäristönsuojeluasetuksessa.

Ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröidyt toiminnot 1.1.2018	Kuopio	Suonenjoki
Metalliteollisuus	1	2
Energiantuotanto	10	3
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely tai polttoaineiden valmistus	52	7
Haihtuvia orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	3	2
Kivenlouhimot ja murskaus	51	14
Asfalttiasema	2	
Betoniasema	4	2
Elintarviketeollisuus	7	1
Eläinsuojat	122	9
Liikennevarikot	1	
Ulkona sijaitseva ampumarata ja moottoriurheilurata	7	4
Krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos	2	
Jätteiden ammattimainen tai laitosten käsittely sekä jätevesien käsittely	16	3
Naapurisuuhdelain 17 §:n mukainen toiminta, laitosten arvio	2	
Satamat	29	2

Ympäristönsuojelulain mukaan toiminnalle myönnetään ympäristölupa, mikäli se täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden perusteella annettujen valtioneuvoston asetusten vaatimukset eikä ole ristiriidassa YSL 49 § ja 51 §:n mukaisten säädösten, suunnitelmien ja ohjelmien kanssa. Lupamääräyksillä on keskeinen merkitys toiminnan järjestämisen kannalta. Niillä ohjataan toiminnan järjestämistä siten, että siitä aiheutuva ympäristökuormitus on hyväksyttävällä tasolla.

Ympäristönsuojelulain 116 §:n perusteella osa valvottavista toiminnoista rekisteröidään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Näitä toimintoja ja niiden ympäristövaikutuksia valvotaan toimialakohtaisten valtioneuvoston asetusten perusteella (normivalvonta). Niissä on määritelty toimintojen ympäristönsuojelulliset vaatimukset. Tällaisia ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröitäviä toimintoja ovat

- polttonesteiden jakeluasemat
- pienet polttolaitokset
- asfalttiasemat
- kemialliset pesulat
- tietyt orgaanisia liuottimia käyttävät laitokset

Luvanvaraiset ja rekisteröidyt kohteet on tallennettu Facta - ympäristötietojärjestelmään. Järjestelmään on kirjattu myös kohteiden valvontaluokka ja vastuuvalvoja.

Ympäristöluvan varaisten ja rekisteröityjen laitosten toimintoja valvotaan vuosittain laadittavan valvontaohjelman mukaisesti. Valvontaohjelman perusteena on kohdassa 4 kuvattu laitosten ja toimintojen luokittelu eri valvontaluokkiin (suunnitelmallisten tarkastusten väli). Eläinsuojien osalta vuosittaiseen valvontaohjelmaan otetaan kohdassa 5 kuvatulla tavalla tietty joukko kohteita, joihin tehdään suunnitelmallinen tarkastus.

Lupapäätösten valvonnassa sekä normivalvonnassa alueellisilla ympäristönsuojelupalveluilla on käytettävissä seuraavia keinoja:

- tarkastuskäynnit ja neuvottelut
- esitettyjen selvitysten ja suunnitelmien hyväksyminen
- raportointien tarkastaminen
- tarkkailutulosten seuranta
- toimintaa koskevien lausuntojen antaminen
- toiminnanharjoittajille tehtävät kyselyt
- toimialakohtaiset selvitykset
- pakkokeinot
- yhteistyö muiden viranomaisten kanssa

Kuopion ja Suonenjoen alueilla ympäristölupavelvollisia toimintoja valvovat Kuopion kaupungin alueelliset ympäristönsuojelupalvelut ja Pohjois-Savon ELY-keskus. Toiminnoilla, joissa lupaviranomainen on aluehallintovirasto, ensisijainen valvontavastuu on Pohjois-Savon ELY-keskuksella. Ympäristönsuojelulain 116 §:n perusteella rekisteröityjä toimintoja valvoo Kuopion kaupungin alueelliset ympäristönsuojelupalvelut.

Valvonnalla varmistutaan siitä, että luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa ja että luvissa ja valtioneuvoston asetuksissa asetetut vaatimukset täyttyvät. Valvontaviranomaisen tehtävänä on reagoida laiminlyönteihin. Valvonnan tavoitteena on myös tiedottaa toiminnanharjoittajille tulossa olevista lainsäädännön muutoksista jo etukäteen, millä taataan toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa.

Kunkin laitoksen tarkkailuohjelman mukaiset näytteenotot, analyysit ja mittaukset toiminnanharjoittaja tekee itse tai teettää ulkopuolisilla. Valvontaviranomainen valvoo,

että toiminnanharjoittajan tekemä tarkkailu on riittävän laadukasta. Toiminnanharjoittajan tekemään tarkkailuun liittyy säännöllinen raportointi valvontaviranomaisille.

Jokaiselle ympäristölupavelvolliselle ja rekisteröidylle toiminnalle on nimetty valvoja. Vastuuvalvoja voi hyödyntää myös muiden alojen asiantuntemusta, joka ympäristöpalveluissa on käytettävissä. Hän myös päivittää toimintaa koskevat tiedot FACTA- ja YL-VA-tietojärjestelmiin sekä huolehtii tarvittaessa tarkkailutulosten julkaisemisesta.

Valvonnassa ympäristönsuojelupalvelut seuraa muun muassa:

- laitoksen kuormitusta ja päästörajojen ylityksiä
- muutoksia toiminnan laadussa ja laajuudessa
- parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja parhaan ympäristökäytännön toteutumista
- yrityksen ympäristöasiantuntemuksen riittävyyttä suhteessa toiminnan ympäristöriskeihin
- luvassa toiminnalle asetettujen vakuuksien riittävyyttä
- toiminnasta aiheutuneita ympäristövaikutuksia verrattuna ympäristöluvan perusteena olleeseen tilanteeseen.

Mikäli ympäristönsuojelupalvelut toteaa, ettei toiminta täytä luvassa tai valtioneuvoston asetuksessa asetettuja vaatimuksia, se edellyttää toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi tai harkitsee, onko luvan muuttaminen tarpeen.

Ympäristölupien valvonnan yhteydessä tehdään myös REACH-asetuksen mukaista kemikaalivalvontaa erityisesti kohteissa, joissa kemikaalien käyttö ja varastointi on merkittävää. Lisäksi tehdään fluorattuja kasvihuonekaasuja (F-kaasuasetus) koskevaa valvontaa.

6.5 Muiden kuin ympäristölupavelvollisten ja rekisteröityjen laitosten valvonta

Muiden kuin ympäristölupavelvollisten ja rekisteröityjen laitosten valvonta pohjautuu ensisijaisesti jätelain 124 §:ään, jonka mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Valvonnan pääpaino on vaarallisissa jätteissä, mutta samalla tarkastetaan myös muu jätehuolto ja selvitetään toiminnan muita päästöjä ja ympäristövaikutuksia.

6.6 Ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaiset ilmoitukset (ilmoitus häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta)

E erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapah- tumasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 118 §). Ilmoitukset koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia (ulkoilmakonsertit, moottoriurheilukilpailut jne.). Ilmoitusten käsittelyyn liitetään tarvittaessa tarkastus.

Ilmoituksista tehdään päätös, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Jälkivalvontatarkastukset tehdään suurimpiin ulkoilmakonsertteihin sekä moottoriurheilukilpailuihin ja tilapäisiin murskaustöihin.

6.7 Ympäristönsuojelulain 119 §:n mukaiset ilmoitukset (ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta)

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §).

Ilmoitukset koeluonteisista toiminnoista voivat liittyä mm. jonkin polttoaineen tai puhdistustekniikan määräaikaiseen kokeiluun prosessissa tai esimerkiksi jonkin jätemateriaalin käyttöön. Ilmoituksista tehdään aina päätös. Päätökseen sisältyy usein raportointivelvoitteita toiminnan tuloksista.

Koeluonteisiin toimintoihin liittyviä tarkastuksia tehdään tarpeen mukaan.

6.8 Ympäristönsuojelulain 120 §:n mukaiset ilmoitukset (ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta)

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §).

Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta voi liittyä mm. isoihin purkutöihin, joissa muodostuu paljon jätteitä, poikkeuksellisen haitallisia jätteitä tai joissa purkutyöstä voi aiheutua esimerkiksi merkittävää melu- tai pölyhaittaa. Ilmoituksista tehdään aina päätös. Kohde tarkastetaan aina ilmoituspäätöksen valmistelun yhteydessä. Päätökseen sisältyy usein raportointivelvoitteita kuten jätekirjanpito.

6.9 Talousjätevesiasetuksen valvonta

Ympäristönsuojelupalveluiden edustaja osallistuu rakennusvalvontapalveluissa pientalojen rakennuslupahakemusten käsittelyyn (ns. tekninen tarkastusryhmä) viikoittain. Tässä yhteydessä varmistetaan, että kiinteistöjen jätevesijärjestelmät täyttävät talousjätevesiasetuksen ja kunnan ympäristönsuojelumääräysten vaatimukset sekä uusissa kohteissa että korjausrakentamishankkeissa.

Vanhoja kiinteistöjen jätevesijärjestelmiä ja niiden toimivuutta ei nykyisin valvota aktiivisesti. Ongelmiin ja mahdollisiin asetuksen vastaisuuksiin puututaan valitusten yhteydessä. Kiinteistöjen jätevesijärjestelmiä on kartoitettu Kuopiossa ja Suonenjoella.

6.10 Kunnan ympäristönsuojelumääräykset

Kuopiossa ja Suonenjoella on ympäristönsuojelumääräykset. Paikalliset olosuhteet huomioon ottavilla määräyksillä ehkäistään ympäristön pilaantumista sekä vähennetään pilaantumisesta aiheutuvia haittoja. Ympäristönsuojelumääräyksistä voidaan poiketa tietyin edellytyksin. Poikkeamispäätös valmistellaan ympäristönsuojelupalveluis-

sa. Ympäristönsuojelumääräysten mukaiset valvontatehtävät tulevat poikkeamispäätösten lisäksi vireille lähinnä yleisöilmoitusten ja valitusten kautta.

6.11 Asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014)

Eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamista koskevan asetuksen (1250/2014) ja ympäristönsuojelulain 172 §:n mukaiset valvontailmoitukset käsitellään pääasiallisesti toimistotyönä kirjallisen aineiston ja asiakkaan kanssa tehdyn neuvottelun perusteella. Tarkastus tehdään harkinnan mukaisesti tarvittaessa.

6.12 Muu maatalouden valvonta

Maatalouden toiminnanharjoittajiin, jotka eivät ole lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintine nettelyjen piirissä, valvontaa kohdistetaan siten, että voidaan arvioida toimiala- ja myös kohdekohtaisesti ympäristönsuojelun ja jätehuollon tilaa ja tasoa. Osa valvonnasta toteutuu tarkastuksina ja neuvotteluina asiakkailta tulleiden valitusten perusteella, osa muilta viranomaistahoilta tulleiden ilmoitusten johdosta. Esimerkiksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen maatalouselinkeinojen vastuualueen tukivalvonnassa tiedoksi tulleista rikkomusepäilyistä annetaan lausunto. Maatalouden ympäristönsuojelua koskevia lausuntoja annetaan myös esimerkiksi rakennusvalvontapalveluille rakennuslupien ja -ilmoitusten sekä toimenpidelupien yhteydessä. Toimialakohtaisia selvityksiä on tehty esimerkiksi hevostallien ympäristökuormituksesta.

7. Jätelain valvonta

7.1 Kunnan järjestämän jätehuollon valvonta eli asukasjätehuollon ja julkisen toiminnan jätehuollon valvonta

Jätelain 5. luvun mukaan kunnan on järjestettävä asumisessa syntyneen jätteen sekä ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään siihen rinnastettavan valtiorakennuksen, seurakunnan sekä julkisoikeudellisen yhteisön ja yhdistyksen julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyneen jätteen kuljetus, hyödyntäminen ja käsittely sekä vaarallisen jätteen hyödyntäminen ja käsittely, jollei kyse ole kohtuuttomasta määrästä jätettä.

Valvonnassa seurataan jätelain velvoitteiden toteutumista julkisen toiminnan kiinteistöillä tarkastuksilla, kyselyillä ja toimialakohtaisilla selvityksillä (esimerkiksi terveydenhuollon toimialan ympäristöselvitys). Asuinkiinteistöjen jätehuollon säästönselvityksistä seurataan lähinnä kirjallisesti palveluntuottajien raporttien, kirjallisten yhteenvedojen sekä etenkin jätehuollon asiakasrekisterin perusteella. Tarkastuksia asuinkiinteistöille tehdään harkinnan perusteella tarvittaessa.

7.2 Jätteen haltijan järjestämän jätehuollon valvonta eli yritysten jätehuollon valvonta

Yritysten jätehuollon järjestämistä säätelee jätelain 4. luku. Yritysten jätehuoltoa valvotaan kyselyillä ja toimialakohtaisilla selvityksillä sekä pyytämällä tarvittaessa jättei-

den vastaanottajien ja käsittelijöiden vastaanottoraportteja. Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut tekee tarkastuksia valvontakohteisiin muun muassa vuosittain laadittavan tarkastusohjelman mukaisesti.

Jätehuollon valvontakohteiden valvontaluokka määräytyy pitkälti toimialan tai toiminnanharjoittajan ympäristöriskialttiuden sekä toiminnan laajuuden perusteella. Tarkastusten valinnassa käytetään otantaa.

Jätelain nojalla valvottavien toimintojen mukaisessa valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin ympäristölupavollisten ja rekisteröityjen toimintojen valvontakeinoja ja -menettelyjä.

Valvontaviranomaisen on määrajoin asianmukaisesti tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä (JäteL 124 §). Tarkastettavien yritysten tarkastuslukumäärästä ei ole toistaiseksi tietoa.

Painopistealueina jätehuollon valvontasuunnitelmassa ovat vuosille 2018 - 2021 seuraavat:

2018	sähkö- ja elektroniikkaromun vastaanotto vastaanottopisteinä toimivissa liikkeissä
2019	jätelain 100 § nojalla rekisteröidyt jätteiden keräyspaikat
2020	ajoneuvojen huolto- ja korjaustoiminta
2021	terveydenhoitoalan toimipisteet

Valvontaa tehdään kyselyjen ja asiakaskäyntien avulla. Lisäksi valvotaan myös muita esille tulevia ajankohtaisia kohteita.

Jätteiden kansainvälisten siirtojen valvonta

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen on JL 124 §:n nojalla suunnitellusti tarkastettava ja valvottava niitä valvontavastuuseensa kuuluvia toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kuopiossa ei ole ympäristö- ja rakennuslautakunnan antaman ympäristöluvan nojalla toimivia laitoksia, joihin liittyisi jätteen kansainvälisiä siirtoja. Suomen ympäristökeskus ohjeistaa tarvittaessa tarkastusten tekoon. Tarkastuspöytäkirjat toimitetaan Suomen ympäristökeskukseen. Kuopiossa ei ole tiedossa muita toimintoja, joista perustellusti voidaan epäillä tehtävän jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Muissa valvontasuunnitelman mukaisissa tarkastuksissa kuitenkin kiinnitetään huomiota toimintaan esimerkiksi käytöstä poistettujen lyijyakkujen, sähkö- ja elektroniikkalaiteromun, romuajoneuvojen ja niiden osien, sekä ns. vaarattomien vihreiden jätteiden (esimerkiksi metalliromu, jätepaperi, käsittelemätön puu) osalta. Havaitut keräyspaikat, joista jätettä viedään ulkomaille, tarkastetaan ja ilmoitetaan Suomen ympäristökeskukselle.

Kunnan velvollisuuksiin kuuluu myös *jätelain 100 §:n mukainen jätteiden ammattimaisen keräyksen rekisteröinti jätehuoltorekisteriin.*

Jätelain 100 § nojalla rekisteröidyt kohteet	Kuopio (kpl)	Suonenjoki (kpl)
rekisterimerkinnän tehneitä yrityksiä/ yhteisöjä	11	4
jätteiden keräyspaikkoja	144	16

7.4 Tuottajavastuisten jätehuollon valvonta

Jätelain luvun 6. tarkoittamien ns. tuottajavastuisten jätteiden jätehuollon järjestäminen kuuluu JäteL 18 §:n mukaan tuottajalle, joka myy tai ammattimaisesti saattaa markkinoille tuotteita. Esimerkkeinä näistä jätteistä ovat esimerkiksi autot, renkaat, akut, paristot, sähkö- ja elektroniikkaromu, pakkaukset, paperi.

Pirkanmaan ELY-keskus ohjaa ja edistää valtakunnallisena viranomaisena tuottajavastuuta koskevien tehtävien hoitamista. Pohjois-Savon ELY-keskus sekä Kuopion kaupungin alueelliset ympäristönsuojelupalvelut valvovat alueellaan omalta osaltaan tuottajavastuisten jätehuollon toteutumista, mm. keräyspaikkoja, Pirkanmaan ELY-keskuksen ohjeiden mukaan.

7.5 Omatoimisen jätteen käsittelyn (kompostointi) ja roskaantumisen valvonta

Ympäristön roskaantuminen voi tulla ilmi kuntalaisilta tulevana valituksina ja yhteydenottoina tai valvontaviranomaisten omasta aloitteesta. Roskaantumistapaukset tarkastetaan aina ennen ja jälkeen puhdistuskehotuksen antamista.

8. Vesilain valvonta

Vesilailla säädellään erilaisia vesitaloushankkeita, kuten vesien käyttöä, vesistöjärjestelyjä ja veden ottamista. Vesilain mukainen lupa- viranomaisena on Itä-Suomen aluehallintovirasto. Kuopion kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta ratkaisee lähinnä ojitusasioihin liittyviä erimielisyyksiä.

Valvontaviranomaisia ovat Pohjois-Savon ELY-keskus ja ympäristö- ja rakennuslautakunta. Vesilain mukainen viranomaisten toimivalta on pääosin jakamatonta, ja menettelyistä sovitaan yleensä tapauskohtaisesti. Ruoppauksista ja suuremmista ojituksista on kuitenkin ilmoitettava ELY-keskukselle. Vesilain mukaiset lupa- ja valvonta-asiat voivat tulla vireille asianosaisten yhteydenottoina tai viranomaisten omasta aloitteesta.

9. Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain 9 luvun 3 §:n mukaan sataman pitäjän on tehtävä jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden eli alusjätteiden jätehuollon järjestämiseksi. Huvivenesatama voi tehdä toisen huvivenesataman kanssa yhteisen jätehuoltosuunnitelman. Huvivenesataman *jätehuoltosuunnitelma* on toimitettava sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee.

Huvivenesataman tulee lisäksi tehdä myös *ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään*. (Ympäristöluvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelma esitetään osana ympäristölupahakemusta). Uudesta satamatoiminnasta ilmoitus tietojärjestelmään on tehtävä ennen toiminnan aloittamista. Ilmoitus sisältää jätehuoltosuunnitelman.

Jatkossa jätehuoltosuunnitelma on tarkistettava, jos jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi. Jos jätehuoltosuunnitelmaa ei ole ollut tarpeen aiemmin päivittää, tulee kolmen vuoden välein sataman pitäjän lähettää valvontaviranomaiselle ilmoitus, että jätehuoltosuunnitelma on edelleen voimassa, joka tekee tästä merkinnän valtion ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Huvivenesatamat tarkastetaan rekisteröinnin yhteydessä ja tarvittaessa esimerkiksi muutosten yhteydessä.

Merenkulun ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröidyt huvivenesatamat	Kuopio (kpl)	Suonenjoki (kpl)
tehtyjä rekisteröintejä	28	2
satamia, jotka sisältyvät rekisteröinteihin	77	2

Kunnan on järjestettävä asumisessa syntyneen jätteen sekä ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään siihen rinnastettavan valtion, kunnan, seurakunnan sekä julkisoikeudellisen yhteisön ja yhdistyksen julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyneen jätteen kuljetus, hyödyntäminen ja käsittely sekä vaarallisen jätteen hyödyntäminen ja käsittely, jollei kyse ole kohtuuttomasta määrästä jätettä.

Valvonnassa seurataan jätelain velvoitteiden toteutumista julkisen toiminnan kiinteistöillä tarkastuksilla, kyselyillä ja toimialakohtaisilla selvityksillä (esimerkiksi terveydenhuollon toimialan ympäristöselvitys). Asuinkiinteistöjen jätehuollon säädösten mukaisuutta seurataan lähinnä kirjallisesti palveluntuottajien raporttien, kirjallisten yhteenvedojen sekä jätehuollon asiakasrekisterin perusteella. Tarkastuksia asuinkiinteistöille tehdään harkinnan perusteella tarvittaessa.

Yritysten jätehuoltoa valvotaan kyselyillä ja toimialakohtaisilla selvityksillä sekä seuraamalla jätteiden vastaanottajien ja käsittelijöiden vastaanottoraportteja. Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut tekee tarkastuksia valvontakohteisiin muun muassa vuosittain laadittavan tarkastusohjelman mukaisesti.

Jätehuollon valvontakohteiden valvontaluokka määräytyy pitkälti toimialan tai toiminnanharjoittajan ympäristöriskialttiuden sekä toiminnan laajuuden perusteella. Tarkastusten valinnassa käytetään otantaa.

Kunnan velvollisuuksiin kuuluu myös jätelain 100 §:n mukainen jätteiden ammattimaisen keräyksen rekisteröinti jätehuoltorekisteriin.

Tuottajavastuisten jätteiden jätehuollon järjestäminen kuuluu JäteL 18 §:n mukaan tuottajalle, joka myy tai ammattimaisesti saattaa markkinoille tuotteita.

Pirkanmaan ELY-keskus ohjaa ja edistää valtakunnallisena viranomaisena tuottajavastuuta koskevien tehtävien hoitamista. Pohjois-Savon ELY-keskus sekä Kuopion kaupungin alueelliset ympäristönsuojelupalvelut valvovat alueellaan omalta osaltaan tuottajavastuisten jätehuollon toteutumista Pirkanmaan ELY-keskuksen ohjeiden mukaan.

Ympäristön roskaantuminen voi tulla ilmi kuntalaisilta tulevana valituksina ja yhteydenottoina tai valvontaviranomaisten omasta aloitteesta. Roskaantumistapaukset tarkastetaan aina ennen ja jälkeen puhdistuskehotuksen antamista.

10. Maa-aineslain valvonta

Maa-aineslain 4 §:n mukainen maa-aineslupa on yksi maiseman- sekä pohjaveden- ja luonnonsuojelun ohjauskeino. Kuopion ja Suonenjoen alueilla maa-aineslupia valvoo alueelliset ympäristönsuojelupalvelut. Valvonnalla varmistutaan siitä, että luvassa toiminnalle asetetut vaatimukset täyttyvät. Valvontaviranomaisen tehtävänä on reagoida laiminlyönteihin. Valvonnan tavoitteena on myös tiedottaa toiminnanharjoittajille tulossa olevista lainsäädännön muutoksista jo etukäteen, millä taataan toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa.

Jokaiselle maa-aineslupakohteelle on nimetty valvoja. Vastuuvalvoja voi hyödyntää myös muiden alojen asiantuntemusta, jota ympäristönsuojelupalveluissa on käytettävissä. Hän myös päivittää toimintaa koskevat tiedot FACTA- ja NOTTO-järjestelmiin.

Maa-aineslupien valvontatiheys perustuu seuraaviin näkökohtiin:

- toiminnan laajuus
- toiminnan sijainti mm. suhteessa asutukseen, loma-asutukseen, pohjavesialueisiin, luontokohteisiin, virkistysalueisiin
- kokemukset siitä, kuinka toiminta noudattaa maa-aineslupaa
- pohjavesitarkkailu

Maa-aineslupien valvonalle on oma valvontaohjelma, jossa on 3 valvontaluokkaa.

Valvontaluokat

I kerran vuodessa (pohjavesialueella tai pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevat ottomäärältään yli 200 000 m³ olevat kohteet)

II joka toinen vuosi (pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevat ottomäärältään 100 000 - 200 000 m³ olevat kohteet tai tätä pienemmät häiriintyvän

kohteen läheisyydessä sijaitsevat

III joka kolmas vuosi (pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevat ottomäärältään alle 100 000 m³)

Maa-aineslain mukaan valvottavia kohteita on Kuopiossa ja Suonenjoella yhteensä 129 kpl.

Kunkin toiminnan tarkkailuohjelman mukaiset pohjavesinäytteenotot, analyysit ja mitaukset toiminnanharjoittaja tekee itse tai teettää ulkopuolisilla. Valvontaviranomaisen valvoo, että toiminnanharjoittajan tekemä tarkkailu on riittävän laadukasta. Toiminnanharjoittajan tekemään tarkkailuun liittyy säännöllinen raportointi valvontaviranomaisille.

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut arvioi toiminnasta kerättävän valvonta-aineiston perusteella, vastaako toiminta lupapäätöksessä sille asetettuja vaatimuksia. Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut seuraa muun muassa pohjaveden tarkkailutuloksia, otetun maa-aineksen määrää, ottamistasoa sekä muutoksia toiminnan laadussa ja laajuudessa. Jos valvonnassa todetaan, että toiminta ei täytä luvassa asetettuja vaatimuksia, valvoja edellyttää toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi tai harkitsee, onko luvan muuttaminen tarpeen.

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut valvoo myös kotitarveottoa. Kotitarveoton valvonnalla varmistutaan siitä, että kotitarveotto täyttää maa-aineslain ottotoiminnalle asettamat vaatimukset, eikä ottotoiminta vaaranna maisemakuvaa tai luonnonolosuhteita.

11. Maisematyölupien valvonta

Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n mukainen maisematyölupa on yksi maisemakuvaa vaikuttavien toimintojen ohjauskeinoista. Maanrakennustöihin, kuten esimerkiksi tonttien esirakentamiseen myönnettyihin maisematyölupiin liittyy valvonta. Kuopion ja Suonenjoen alueilla maisematyölupia valvoo Kuopion kaupungin alueelliset ympäristönsuojelupalvelut. Valvonnalla varmistutaan siitä, että luvassa toimenpiteelle asetetut vaatimukset täyttyvät. Valvontaviranomaisen tehtävänä on reagoida laiminlyönteihin.

Jokaiselle maisematyölupakohteelle on nimetty valvoja. Vastuuvälvoja voi hyödyntää myös muiden alojen asiantuntemusta, jota ympäristönsuojelupalveluissa on käytettävissä.

Maisematyölupien valvontatiheys perustuu seuraaviin näkökohtiin:

- toiminnan laajuus
- toiminnan sijainti mm. suhteessa asutukseen, pohjavesialueisiin, luontokohteisiin, virkistysalueisiin
- kokemukset siitä, kuinka toiminta noudattaa maisematyölupaa

Suurin osa kohteista valvotaan kerran vuodessa.

Jos todetaan, että toiminta ei täytä luvassa asetettuja vaatimuksia, edellytetään toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi.

12. Vesihuoltolain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena. Tehtävänä on valvoa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen liittymistä vesihuoltolaitoksen viemäriin ja vesijohtoon sekä käsitellä lain 11 §:n tai 17 c §:n mukaisia vapautushakemuksia. Vapautushakemusten käsittelyn yhteydessä tehdään kohteeseen tarkastus. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueella olevien kiinteistöjen liittymistä vesihuoltoverkostoihin seurataan tehostetusti vesihuoltolain siirtymäsäännösten vuoksi. Seurattavia kohteita on noin 5000.

13. Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain toimeenpano ja lain noudattamisen ylin valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle. Lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten yleinen valvonta kuuluu ELY-keskuksille ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kunnan tehtäviin kuuluvat muun muassa moottorikelkkareittisuunnitelmien hyväksyminen ja niiden valvonta sekä lupien myöntäminen moottoriajoneuvokilpailuihin ja -harjoituksiin sekä niiden valvonta.

Vesiliikennelain mukaan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää luvat moottoriajoneuvoja koskeviin harjoituksiin ja kilpailuihin. Kohteet valvotaan tapauskohtaisesti.

14. Maaperän kunnostustöiden ja maaperätutkimusten valvonta

Maaperän kunnostustöihin liittyvät ympäristöluvat myöntää Itä-Suomen aluehallintovirasto. Kunnostustöihin liittyvät ilmoituspäätökset puolestaan antaa Pohjois-Savon ELY-keskus. Maaperän kunnostustöitä valvovat sekä Pohjois-Savon ELY-keskus että alueelliset ympäristönsuojelupalvelut. Ulkopuolinen laadunvalvoja ohjaa työmaalla kunnostustyön tekemistä ja raportoi kunnostustyöt valvontaviranomaisille. Valvontakäyntejä kunnostustyömaille tehdään tarpeen mukaan (vähintään alku- ja loppukatselmus). Päivityksen MATTI-tietokantaan tekee Pohjois-Savon ELY-keskus.

15. Viranomaisten välinen yhteistyö

Ympäristönsuojelulain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Pohjois-Savon ELY-keskus on valtion yleinen valvontaviranomainen Kuopion ja Suonenjoen alueella. Valtion ympäristölupaviranomaisena toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto. Yhteistyö ELY-keskuksen kanssa koostuu lainsäädännön, tarkastuksista ja muusta valvontayhteistyöstä. Lisäksi järjestetään neuvottelu- ja koulutustilaisuuksia. Yhteisessä käytössä on myös valtionhallinnon YLVA-tietojärjestelmä, johon on kirjattu myös kuntien valvontakohteet. Maatalousasioissa yhteistyötä tehdään myös ELY-keskuksen E-vastuualueen kanssa.

Ympäristönsuojelupalvelut tekee yhteistyötä Kuopion ja Suonenjoen ympäristöterveysvalvonnan ja rakennusvalvonnan kanssa mm. ympäristölupien valmistelussa, erilaisten lausuntojen antamisessa, ympäristön tilan yleisessä valvonnassa ja jätelain valvonnassa.

Jätehuollon valvonnassa tehdään tiivistä yhteistyötä Savo-Pielisen jätelautakunnan kanssa.

Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään pelastuslaitoksen, ELY-keskuksen ja poliisin kanssa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi öljy- ja kemikaalivahingot tai liikenneonnettomuudet.

Valvontayhteistyötä Tukesin ja pelastuslaitoksen kanssa tehdään kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa sekä muussa kemikaalivalvonnassa.

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut antaa tietoja ja asiantuntija-apua myös muille viranomaisille.

16. Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa. Tällöin voidaan antaa määräyksiä tai keskeyttää toiminta välittömästi. Välittömät valvontakeinot ovat aina luonteeltaan väliaikaisia ja ne on vietävä viranomaisen käsiteltäväksi viivytyksettä.

Havaittuaan lainvastaisen tilanteen valvontaviranomaisella on lakisääteinen velvollisuus tutkintapyyntöön tekemiseen esitutkintaviranomaiselle. Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos teko on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen eikä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla (YSL 169 §). Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

Ilmoitusta koskeva toiminta käydään tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi olla esim. terveyshaittaa koskevissa asioissa.

17. Valvontaohjelma

Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospohjaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista.

Valvontaohjelman vuosittaisia tarkastuksia määriteltäessä pyritään toimialakohtaisesti priorisoimaan laitokset, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on pisin aika, tai joiden riskiluokitus sitä edellyttää. Ohjelman laatimisessa otetaan huomioon myös valvonta-

toimenpiteiden riittävän tasainen jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen.

Alueelliset ympäristönsuojelupalvelut valmistelee vuosittain seuraavan kalenterivuoden valvontaohjelman. Ympäristöjohtaja hyväksyy valvontaohjelman ja seuraa sen toteuttamista. Valvontaohjelman yhteenveto viedään ympäristö- ja rakennuslautakunnalle tiedoksi. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana.

18. Suunnitelmallisten tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta peritään maksu. Maksu peritään myös tarkastuksista, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi. Mikroyrityksiltä perittävissä maksuissa otetaan huomioon toiminnan laajuus ja luonne. Samoin menettellään, jos toiminnanharjoittajana on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Maksut määräytyvät ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti.

Maa-aineslain valvonnasta perittävät maksut perustuvat otettavaan maa-ainesten määrään. Maksun suuruus määräytyy maa-aineslupien ja maisematyölupia koskevan taksan mukaisesti. Maksuissa otetaan huomioon myös ympäristöluvan ja maa-ainesluvan yhteiskäsittely.

19. Tietojärjestelmät

Ympäristönsuojelupalvelut käyttää asianhallintajärjestelmänä D360-ohjelmaa ja valvontatyökaluna FACTA-ympäristöohjelmaa, jonne kirjataan kaikki valvottavat kohteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Tiedot jätevesijärjestelmistä kirjataan exel-taulukoihin rakennusvalvonnan teknisessä tarkastusryhmässä. Lisäksi on käytössä valtionhallinnon YLVA-järjestelmä (muutos vuonna 2018) ja maa-ainesten osalta NOTTO-tietokanta. MATTI-järjestelmään päivitetään maaperän kunnostuskohteet. Valvonnan suunnittelussa käytetään FACTA-ympäristöohjelmaa. Järjestelmään on jokaiselle valvottavalle kohteelle määritelty riskiarvion mukaan suunnitelmallisten tarkastusten väli ja vastuutarkastaja.

20. Valvonnan resurssit

Ympäristönsuojelupalvelujen tarkastajat tekevät ympäristölupavelvollisten, rekisteröitävien laitosten ja toimintojen valvontaa. Kaikilla tarkastajilla on myös muita ympäristönsuojeluun liittyviä tehtäviä. Tarkempi valvottavien kohteiden jakauma on esitetty valvontaohjelmassa.

Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua tehtävien edellyttämään koulutukseen. Tiimityöskentelyn avulla jaetaan osaamista ja työn kuormittavuutta valvontahenkilöstön kesken.

21. Seuranta

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kolme kertaa vuodessa ympäristöjohtajalle. Valvontasuunnitelma tarkastetaan valtuustokausittain ja valvontaohjelman vuosittain. Lautakunnalle esitetään valvonnan toteutuminen vuosittain.

Valvonnan seurannassa arvioidaan valvonnan keinojen riittävyyttä ja laatua. Seurataan sisällytetään myös valvonnan vaikuttavuuden arviointi. Vaikuttavuutta voidaan tarkastella esim. arvioimalla lupien vaikutusta toiminnanharjoittajan toimintaan ja toimintaympäristöön